

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตร

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดลำปาง

โดย

นางสาวปิยะรัตน์ ทองธานี

กันยายน 2544

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. สุนิลา ทนุผล

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ในจังหวัดลำปาง 2) ลักษณะของการมีส่วนร่วมในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของเกษตรกรที่ เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดลำปาง ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดลำปาง จำนวน 100 ราย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง และ ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะได้อาจจากการสัมภาษณ์โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือและได้จัด เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2543 ถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2543 และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 51 ปี ส่วนมากเป็นบุคคลที่มีครอบครัวแล้ว ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็น อาชีพหลัก และมีอาชีพค้าขายเป็นอาชีพรอง ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้เฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 27,429 บาท ในปี พ.ศ. 2542 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน ส่วนใหญ่มีสภาพการถือครองที่ดิน เป็นของตนเองและ ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ที่มีกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน ผู้ให้ ข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ฝึกอบรมเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี และมีการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม เฉลี่ย 4 ครั้งต่อปี

สำหรับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ซึ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของเกษตรกรนั้นอยู่ในลักษณะที่ต้องได้รับคำแนะนำและขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งผู้เข้ามามีส่วนร่วมจะได้รับการปรึกษาหารือหรือได้รับข่าวสารในกระบวนการปฏิบัติงาน แต่เกษตรกรไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและดำเนินกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรยังไม่สามารถจะตัดสินใจในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ทั้งการพิจารณาค้นหาทางเลือก การกำหนดทางเลือกและประเมินผล ซึ่งเกษตรกรยังได้ขอคำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนงาน โดยที่เกษตรกรยังคงเชื่อฟังคำแนะนำและข้อปฏิบัติต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ในแบบทำตามคำสั่งที่บอกทุกอย่าง การมีส่วนร่วมในขั้นตอน การลงทุนและปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการที่จะแสดงบทบาทของตนร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งได้แสดงความคิดเห็นโดยนำเอาความรู้จากประสบการณ์การรวมกลุ่มเป็นองค์กรและการดูงานมาแก้ไขและปรับปรุงการผลิตของตน และการมีส่วนร่วมในขั้นตอน การติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ซึ่งเกษตรกรได้นำความรู้จากประสบการณ์และการดูงานมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเกิดจากแรงกระตุ้นของเจ้าหน้าที่ ในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกตอบสนองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

FARMERS' PARTICIPATION IN THE NEW – THEORY AGRICULTURAL PROJECT UNDER THE KING'S CONCEPT, LAMPANG PROVINCE

By

PIYARAT TONGTARNEE

SEPTEMBER 2001

Chairman : Associate Professor Dr. Sunila Thanupon

Department/Faculty : Department of Agricultural Extension, Faculty of Agricultural
Business

This research was conducted to find out 1) personal and socio - economic characteristics of the farmers participating in the new - theory agricultural project under the King's concept in Lampang province; and 2) how they participated in the project. The data was collected by means of interview schedules from May to July 2000 from 100 farmers who participated in the new - theory agricultural project and analysed by using the SPSS.

The results showed that the respondents were 51 years old on average. Most of them were married, had completed a primary school, primarily engaged in farming and had trading as a secondary job. They earned an average income of 27, 429 baht in 1999. Their average number of family members was 4. Most of them had owned land and were members of groups conducting activities both in and outside

villages. Their average training experience was 2 times per year and average contact with agricultural extension officers, 4 times per year.

For participation in the new - theory agricultural project, the results showed that, in the step of identifying problems and causes of problems, the respondents were given advice and information by the project officers but they did not take part in decision making. In the step of planning and activity conducting, the respondents were found to be unable to plan for activities, to search alternatives, and to determine alternatives and evaluate; they did all what they were told to do by the project officers. In the step of investment and practice, the respondents wanted to work together with the project officers. They applied their knowledge and experience gained from organization grouping and field trips to improve their production. In step of follow - up and evaluation, the respondents could express their ideas and make decision. They applied their knowledge and experience to their work and they were motivated by the project officers, resulting in their desire to participate more in the project.